

مجلات و آموزش و پرورش

دست‌هایشان به هم نمی‌رسد

رابطه مجلات و آموزش و پرورش از نگاه کارشناسان

راهنمای بچه‌ها هستند و باید آن‌ها را تشویق کنند که با چند نشریه مرتبط باشند.

افشین علاء تصریح کرد: معمولاً خانواده‌ها در موارد مصرفی بچه‌ها، مخصوصاً خوراک و پوشاک مشکلی ندارند و تسلیم نظر بچه‌ها هستند، اما در مورد مطالعه بچه‌ها، متأسفانه خانواده‌ها به مواد درسی اکتفا می‌کنند و نهادها و سازمان‌های مربوطه و مراجع فرهنگی هم در این زمینه فعال نیستند که این نیاز را برای خانواده‌ها توجیه کنند. ما حتی با این مشکل مواجه هستیم که اگر بر اثر تورم، مقدار کمی به قیمت این نشریات اضافه شود، با اعتراض مخاطبان مواجه می‌شویم.

این شاعر اضافه کرد: کالاهای فرهنگی از قبیل کتاب و نشریه، در مقایسه با سایر کالاهای مصرفی قیمت نسبتاً پایینی دارند، اما چون این نیاز از طرف خانواده‌ها احساس نمی‌شود، قیمت کتاب از نظر آن‌ها خیلی زیاد است. از طرفی، اگر تا حدودی خانواده‌ها برای بچه‌ها به فکر تهیه

آموزش و پرورش نباید امکان ارتباط با مخاطب را از سایر

نشریات بگیرد

افشین علاء، شاعر و سردبیر مجله «دوست» گفت:

آموزش و پرورش چون بیشترین ارتباط را با مخاطبان دارد، می‌تواند واسطه مناسبی بین نشریات و کودکان باشد، اما چون خود متولی انتشار نشریه برای بچه‌هاست، تمایلی به این‌که سایر نشریات به دست بچه‌ها برسد، از خود نشان نمی‌دهد و این جای گله دارد.

سردبیر مجله «دوست» در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر، با بیان این مطلب افزود: توجه به نشریات کودک و نوجوان، نیاز به فرهنگ‌سازی دارد که متأسفانه در کشور ما به آن پرداخته نشده است، یعنی نشریه به عنوان یک نیاز دائمی در سبد خانواده قرار نگرفته و چون این مشکل بزرگسالان هم هست، برای کودکان مضاعف می‌شود. معمولاً بزرگ‌ترها

کتاب باشند، باز هم کم‌تر به سمت نشریه‌ها می‌روند. آن‌ها ترجیح می‌دهند کالاهای پر رنگ و لعاب را که مصرف سرگرمی برای بچه‌ها دارد، انتخاب کنند که حل این معضل نیاز به کار فرهنگی جامع و فراگیر دارد.

وی یادآور شد: مراکزی مثل آموزش و پرورش و صدا و سیما که بیشترین ارتباط را با مخاطبان کودک و نوجوان و خانواده‌ها دارند، باید در این زمینه فرهنگ‌سازی کنند و طبیعی است که وزارت ارشاد اسلامی هم باید در این زمینه فعال باشد و ضرورت ارتباط مداوم بچه‌ها با کالاهای فرهنگی از قبیل نشریه را تبلیغ کند. به هر حال، این معضلی است که در جامعه وجود دارد؛ هم در مورد کتاب که تیراژ بسیار پایینی دارد و هم در مورد نشریات که هیچ وقت نتوانسته‌اند جایگاه شایسته خود را پیدا کنند.

سردبیر مجله دوست، اظهار داشت: من هم معتقدم که آموزش و پرورش در کنار کار نشر مجله برای کودک و نوجوان، می‌تواند انتخاب‌گر خوبی هم باشد و نشریاتی مناسب را که با سیاست‌ها و اهداف آموزش و پرورش بیگانه نیستند، گزینش کند و راه را برای آنان باز بگذارد تا آن‌ها هم به دست مخاطب برسند. در کشور ما اصولاً ضرورت ارتباط با نشریات برای بچه‌ها جا نیفتاده است و نهادی مثل آموزش و پرورش می‌تواند کمکی باشد و سایر نشریات را هم که با اهداف صحیح و مطالب سالم منتشر می‌شوند نیز از خودش بداند. نفع این کار برای همه است و فقط به صاحبان نشریات نمی‌رسد و اگر بچه‌های کشور بتوانند در مدارس خودشان با ویترونی از نشریات مواجه باشند و انتخاب کنند و ارتباط داشته باشند، به نفع کل جامعه فرهنگی کشور است و آموزش و پرورش نباید این امکان را از سایر نشریات بگیرد.

این شاعر در خصوص اداره شدن نشریات توسط شاعران و نویسندگان گفت: این امر می‌تواند نقطه قوت باشد. چون به هر حال در کار فرهنگی برای کودک و نوجوان، ادبیات کودک حرف اول را می‌زند و اگر واقعاً چهره‌های فرهیخته عهده‌دار این ارتباط باشند، خیلی مثبت است. البته اگر محدود به چند چهره شود، مشکلات دیگری به وجود می‌آید. ما در زمینه مخاطبان کودک و نوجوان، نیاز به متخصصان بسیاری داریم؛ از جمله روان‌شناسان کودک که در شاخه‌های مختلف علوم باید درهای متعددی برای تخصص کودک و نوجوان باز کنند و عهده‌دار ارتباط با مخاطب کودک باشند و این وظیفه صرفاً به شاعران و نویسندگان سپرده نشده است.

افشین علاء در پایان گفت‌وگو با مهر یادآور شد: شاعران و نویسندگان فقط می‌توانند توانایی خود را در زمینه ادبیات ارائه دهند، اما اگر نشریات کودک و نوجوان میدان وسیع‌تری در شاخه‌های مختلف داشته باشند و به طور تخصصی برای بچه‌ها نشریه منتشر شود، کارشناسان دیگر هم مثل شاعران و نویسندگان می‌توانند عهده‌دار این کار باشند و یکی از آرزوهای من این است که روزی در کشور ما در هر زمینه تخصصی، مجله کودک داشته باشیم؛ یعنی عنوان کودک و نوجوان برای یک نشریه خیلی کلی است و ما باید جزئی‌تر عمل کنیم. بچه‌ها علایق مختلفی دارند که یکی از آن‌ها شعر یا داستان است. آن‌ها به شاخه‌های مختلف علوم، هنر و یا به رشته‌های مختلف علاقه‌مند هستند و بنابراین، در هر زمینه برای بچه‌ها باید نشریه منتشر شود. ما واقعاً در حرفه‌های مختلف و در زمینه‌های صنعت و هنر می‌توانیم نشریه‌ای برای کودک و نوجوان داشته باشیم. اگر دید خود را به دید کودک و نوجوان نزدیک کنیم، همه صنایع، همه فنون و همه رشته‌ها برای بچه‌ها حرف برای گفتن دارند؛ از جمله موسیقی، هنرهای دستی و...

که ادبیات هم یک بخش از آن‌هاست. برای هر یک میلیون کودک و نوجوان در کشور، به زحمت یک مجله کم‌تیراژ منتشر می‌شود

سید احمد میرزاده، شاعر و سردبیر مجله «گلدسته» که در مشهد منتشر می‌شود، گفت: تعداد نشریات کودک و نوجوان، با جمعیت این گروه سنی و تنوع سلیقه‌هایشان همخوانی ندارد.

این شاعر معاصر، در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر افزود: تعداد نشریات کودک و نوجوان در کشور ما به زحمت به عدد انگشتان دست می‌رسد که حتی می‌توان آن‌ها را اسم برد؛ مثلاً برای کودکان رشد، پوپک، سروش و... برای نوجوانان رشد، سروش، امید انقلاب، دوست، سلام بچه‌ها، باران و... و وقتی به جمعیت چندین میلیونی کودک و نوجوان در کشورمان توجه می‌کنیم که بیش از نصف جمعیت کشور ما را تشکیل داده‌اند، با یک میلیون کودک و نوجوان، به زحمت یک مجله با شمارگان ده تا بیست هزار نسخه وجود دارد.

سید احمد میرزاده خاطر نشان کرد: ما نباید توقع داشته باشیم که این همه سلیقه متنوع و سطوح مختلف تحصیلی، فرهنگی و اجتماعی، خواننده همین چند تا مجله باشند و بتوانند همه نیازهای متنوع‌شان را در همین مجله‌ها که بیشترشان هم به لحاظ نوع مطالب شبیه هم هستند، پیدا کنند. میرزاده ادامه داد: نکته دیگر هم که به فرهنگ عمومی مطالعه و نشریه-خوانی در کشور ما بازمی‌گردد، پایین بودن سرانه مطالعه در کشور است. مطالعه نشریات درصد کمی از همین مطالعه کم را تشکیل می‌دهد و توجه به نشریات کودک هم تابع توجه به مطبوعات در حالت عام است، مطبوعات در کشور ما مسائل زیادی دارد که پرداختن به آنها، خود به خود بحث‌های فرهنگی را به بحث‌های سیاسی می‌کشاند.

این شاعر معاصر تصریح کرد: سال‌هاست که در مدارس نشریات رشد توزیع می‌شوند و به نظر من این امر هم ظلم به نشریات دیگر و هم ظلم به خود نشریات رشد است، چون نشریات رشد پیش فروش می‌شوند در مدارس ثبت‌نام انجام می‌گیرد و کار فروش قبل از انتشار نشریات تمام می‌شود و دست‌اندرکاران تهیه مجلات رشد، هیچ دغدغه فروش و مخاطب و توزیع را ندارند و از نظر توزیع در یک عرصه بی‌رقابت کار می‌کنند. وقتی در میدانی رقیب نباشد، طبعاً انگیزه رشد و تلاش نیز کم‌تر می‌شود.

وی اضافه کرد: جوابی که مسئولان آموزش و پرورش به این سؤال می‌دهند، این است که بالاخره آموزش و پرورش در این زمینه مسئولیت دارد و نمی‌تواند هر نشریه‌ای را به مدارس راه دهد و به دست کودک و نوجوان برساند که این دغدغه خیلی مهم و قابل احترامی است، ولی این راه حل نیست.

به نظر من باید یک کمیته کارشناسی نشریات در آموزش و پرورش تشکیل شود و نشریات کارشناسی شده، از این واحد مجوز توزیع در مدارس را دریافت کنند. مثلاً امروزه اکثر نشریات نوجوان ما متعلق به نهادهای و مورد اعتماد هستند؛ مانند مجله «سروش» که برای صدا و سیماست و مدیر آن مستقیماً زیر نظر رهبری فعالیت می‌کند، باران متعلق به سازمان اوقاف، سلام بچه‌ها و پوپک متعلق به دفتر تبلیغات اسلامی قم، مجلات دوست زیر مجموعه دفتر آثار امام(ره) است. همه این‌ها توسط سردبیرانی اداره می‌شوند که اهدافشان روشن است، بنابراین، این دغدغه در حال حاضر موضوعیت ندارد و تشکیل کمیته کارشناسی، هم به صلاح مجلات رشد است و هم به صلاح مجموعه مطبوعات کودک و نوجوان و بالاتر از این‌ها به صلاح خود کودک و نوجوان کشور ماست.

این شاعر درخصوص اداره شدن نشریات کودک و نوجوان توسط شاعران و نویسندگان گفت: این مسئله باعث شده که نشریات کودک و نوجوان ما تا حد زیادی ماهیت ادبی و فرهنگی پیدا کنند و از مسائل سیاسی و اجتماعی که خوراک نشریات بزرگسالان است تا حدی دور باشند و این به نظر من چیزی بدی نیست، چون کودکان و نوجوانان ما هنوز در سنین تعلیم و تربیت قرار دارند و به لحاظ تربیتی هم شاید به صلاح نباشد که جریان‌های روزمره دائم آن‌ها را تحت تأثیر خود قرار دهد که این تأثیرات ممکن است مخرب هم باشد.

وی افزود: ادبیات قوی‌ترین ابزار تعلیم و تربیت است، پس اجازه دهیم بچه‌ها به سنی برسند که جریان‌های اجتماعی را شناسایی کنند و بعد جنبه‌های دیگر مطبوعاتی را به نشریات کودک و نوجوان بکشانیم. مدیریت شاعران و نویسندگان سرشناس باعث می‌شود که بعد ادبی و فرهنگی نشریات کودک قوی نگه داشته شود و این امر به نظر من نقطه قوت کار است.

سید احمد میرزاده، در پایان گفت و گو با مهر، یادآور شد: گردانندگان این نشریات مخاطبان خود را به خوبی نمی‌شناسند و شاید به این دلیل هم نمی‌توانند مخاطبان خود را جذب کنند و این مشکل نویسندگان کودک و نوجوان ماست که مقداری از مخاطب خود کندتر حرکت می‌کنند. به نظر من در شعر کودک و نوجوان در این سال‌ها، به لحاظ تخیل و زبان و عناصر شعری، شاعران رشد زیادی داشته‌اند و شعرشان شعریت خوبی دارد، اما از دنیای مخاطب دور است و به کار مخاطب نمی‌آید.

شاعر و نویسنده کودک و نوجوان ارتباط بهتری با بچه‌ها برقرار می‌کند

مجید ملامحمدی، عضو تحریریه مجله سلام بچه‌ها و پوپک گفت: عمده مشکل بی‌توجهی مخاطبان به نشریات کودک و نوجوان، در نحوه توزیع این نشریات است. در مواقعی اصولاً نشریات به دست مخاطبان خود

نمی‌رسند.

وی که شعرها و قصه‌هایی نیز برای کودکان و نوجوانان خلق کرده است، در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر، با بیان این مطلب افزود: نشریات کودک و نوجوان به راحتی معرفی و پخش نمی‌شود تا به دست مخاطبان و خانواده‌ها برسد. این نشریات با قیمت پایین و با فرم و قالب و محتوای خیلی خوب منتشر می‌شوند، ولی چون به راحتی به دست مخاطب نمی‌رسند، مخاطب هم ارتباط خوبی با آن‌ها پیدا نمی‌کند. البته مشکلات دیگری هم وجود دارد؛ مانند رایانه و وسایل الکترونیکی و اینترنت و... که فکر و وقت بچه‌ها را به سمت خود کشانده است و باعث شده که بچه‌ها تا حدودی از کتاب و مجله دور بیفتند که این جای تأسف دارد. البته اگر مشکل اصلی که توزیع است، حل شود، قطعاً بچه‌ها توجه‌شان به نشریات بیشتر خواهد شد.

مجید ملامحمدی خاطر نشان کرد: امروزه نشریات رشد با تیراژ بالا در مداس توزیع می‌شود و خیلی راحت هم به دست مخاطبان می‌رسد و مورد توجه قرار می‌گیرند. اگر مجلات دیگر کودک و نوجوان هم به همین سادگی در مدارس به دست بچه‌ها برسند و آن‌ها حق انتخاب داشته باشند، قطعاً این توجه بیشتر خواهد شد و تیراژ مجلات هم به طبع بالا می‌رود و تعداد زیادی از بچه‌ها را زیر پوشش می‌گیرد.

ملا محمدی یادآور شد: اطلاعاتی ندارم که آیا وزارت آموزش و پرورش، در این مورد (توزیع و امکان راهیابی سایر مجلات به مدارس) تصمیمی گرفته یا نه؟ اگر این نشریات به مدارس وارد شوند، قطعاً وضعیت بهتر خواهد شد و بچه‌ها نشریات خودشان را بهتر می‌شناسند و مسئله توزیع و پخش مجلات، جریان بهتری پیدا می‌کند.

وی ادامه داد: مثلاً مجله سلام بچه‌ها و پوپک اگر روند توزیعش مانند مجلات رشد بود، قطعاً با مخاطبان زیادی می‌توانست ارتباط داشته باشد و تأثیر به‌سزایی در آنها بگذارد، ما مجلات خوب، زیاد داریم، ولی متأسفانه این مجلات در محدوده خیلی کمی به دست تعداد کمی از بچه‌ها می‌رسند.

این نویسنده با اشاره به این مطلب که اداره شدن نشریات کودک و نوجوان توسط شاعران و نویسندگان این گروه سنی نقطه قوتی است، یادآور شد: شاعران و نویسندگان کودک و نوجوان ارتباط بهتری با بچه‌ها برقرار می‌کنند و با نیازها و علایق و سلاقی آن‌ها بیشتر آشنا هستند و به هر حال کسانی هستند که خودشان و آثارشان را در ارتباط با بچه‌ها می‌بینند. پس اگر نشریه‌ای تحت نظر آن‌ها منتشر شود، قطعاً این رابطه راحت‌تر برقرار می‌شود.

مجید ملامحمدی در پایان گفت‌وگو با خبرنگاری مهر، تصریح کرد: نزدیک به بیست میلیون مخاطب کودک و نوجوان وجود دارد.

وقتی توزیع مناسب باشد و برای همه این مخاطبان نشریه آماده شود، طبعاً تعداد نشریات هم بالا می‌رود، و در این مرحله، نشریات هم تلاش می‌کنند که رقابت سالم و درستی پیش رو داشته باشند و کیفیت‌شان هم مسلماً بهتر خواهد شد. وقتی توزیع خوب باشد، چاپ بهتر می‌شود، نشریات زیادتر می‌شود و مسئولان نشریات به این فکر می‌افتند که تخصصی‌تر و از حالت عمومی خارج شوند. تمام این مسائل به این قضیه بازمی‌گردد که این نشریات ابتدا به دست مخاطبان برسند. آن وقت می‌گوییم که ما می‌توانیم نشریات تخصصی خاص مثل نشریات علمی اجتماعی و سینما و تأثیر کودک داشته باشیم.

مسئولان آموزش و پرورش تمایلی ندارند نشریات دیگر کودک و نوجوان به مدارس راه یابد

محمد رضا اصلانی نویسنده گفت: نشریات کودک و نوجوان نباید مختص به چند نویسنده خاص باشد. ضمن این که این نشریات از «توزیع مناسب» نیز برخوردار نیستند.

این نویسنده در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر، با بیان این مطلب افزود: با توجه به جایگاهی که تلویزیون و دیگر رسانه‌ها دارند و بازی‌های الکترونیکی و سرگرمی‌های مختلفی که در خانواده‌ها نفوذ کرده است، توجه به نشریات کودک و نوجوان کمتر شده؛ به‌خصوص در شهرهای بزرگ و خانواده‌های نسبتاً مرفه، معمولاً کم‌تر جایی برای نشریات کودک و نوجوان وجود دارد.

محمد رضا اصلانی خاطر نشان کرد: در شهرستان‌ها و در خانواده‌هایی که این امکانات جدید کم‌تر است، نشریات کودک و نوجوان چنان که شایسته است، توزیع خوبی ندارد، اما مطمئناً مخاطبان خود را دارد. نشریات کودک و نوجوان با شمارگان پایین چاپ می‌شود و در همان محدوده مرکز چاپش نیز توزیع می‌گردد و در شهرستان‌ها با سهمیه بسیار اندکی توزیع می‌شود در حالی که اگر تعلقات قلبی بچه‌ها و مخاطبان را بسنجیم، آن‌ها علاقه زیادی به نشریات نوشتاری دارند و دوست دارند مجله خاص خودشان را داشته باشند و ماه به ماه یا هفتگی و روزانه مجله خودشان را ببینند و بخوانند و با آن در تماس باشند و چون توزیع مناسبی وجود ندارد، امکان دسترسی به این مجلات نیست. بنابراین، این که می‌گوییم مخاطبانی وجود ندارد یا این که علاقه بچه‌ها کم است، از نظر من درست نیست.

محمد رضا اصلانی یادآور شد: این امر به صورت اصل پذیرفته شده که مسئولان آموزش و پرورش تمایلی ندارند که نشریات کودک و نوجوان که بیش از ۴۰ عنوان است، در مدارس به دست دانش‌آموزان و نوآموزان برسند و این مسئله‌ای است که مسئولان آموزش و پرورش هم آن را انکار نمی‌کنند. عملاً به جز نشریات رشد، نشریات دیگر در مدارس توزیع نمی‌شود.

این نویسنده درخصوص اداره شدن نشریات توسط شاعران و نویسندگان گفت: شاعر بودن و نویسنده بودن، یک بحث جدا و ناشر بودن و سردبیر بودن و روزنامه بودن و نشریه‌ای را سرپرستی کردن هم بحث دیگری است. الزاماً یک شاعر و نویسنده و تصویرگر و یا یک هنرمند دیگر، در حیطه کودک و نوجوان نمی‌تواند ناشر خوبی باشد و گرداننده خوبی برای نشریه محسوب شود.

وی ادامه داد: ما نشریاتی داریم که از نظر من نشریات مرده هستند؛ یعنی نشریه‌ای است با امکانات زیاد دولتی یا غیردولتی با نویسندگان محدود

که مشغول به کار هستند و اینان از اولین شماره و تا آخرین شماره سال در آن نشریه کار می‌کنند. نشریات دیگر پویا و زنده هستند؛ مانند کیهان بچه‌ها. اگر این مجله را ورق بزنیم، از شماره ۲۰ سال پیش تا به این طرف مرتب نویسندگان مختلف گمنام و نام آشنا آمده‌اند و رفته‌اند و این روند تاکنون ادامه داشته هیچ وقت نشریه منحصر به نویسندگان خاص نبوده است.

این نویسنده تصریح کرد: شاعران و نویسندگانی که سردبیر نشریه‌ای هستند، اگر شم و هنر خدادادی در این زمینه داشته باشند، می‌توانند آن نشریه را خوب اداره کنند. امروزه ما نویسندگانی داریم که نشریه‌ای را اداره می‌کنند و موفق هم هستند؛ مانند امیر حسین فردی که کیهان بچه‌ها را اداره می‌کند و نویسندگان و شاعرانی هم داریم که یک نشریه را با تمام مشکلاتی که وجود دارد، اداره می‌کنند و این نشریه میدانی برای فعالیت کسانی می‌شود که در این زمینه قلم می‌زنند؛ مانند مجله باران و سروش کودک و نوجوان.

محمد رضا اصلانی، در پایان گفت‌وگو با مهر گفت: بعضی از نشریات فقط میدان فعالیت بعضی از افراد خاص هستند. مطمئناً اگر سردبیر آن نشریه یا هیأت تحریریه از درک بالایی برخوردار بوده و مدیریت و برنامه‌ریزی درست داشته باشند، نمی‌گذارند که نشریه انحصاری عمل کند و روندی در پیش می‌گیرد که جاذبه برای نویسندگان و شعرای مختلف گمنام و نام آشنا و استعدادهای نو و با تجربه نداشته باشد.

رسانه‌های تصویری فرهنگ بیگانه را به بچه‌ها آموزش می‌دهند

آموزش و پرورش مانع ورود نشریات به مدارس ماست

امیر حسین فردی، نویسنده و سردبیر کیهان بچه‌ها گفت: مخاطبان نشریات کودک و نوجوان، قبل از این که با خبر و گزارش خبری آشنا باشند، با «شعر» و «قصه» و «داستان» مأیوس هستند و دنیای تخیل آن‌ها از دنیای واقع‌گرا فراتر است.

این نویسنده در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر، با بیان این مطلب افزود: بی‌توجهی به مجلات و نشریات کودک و نوجوان، به سنت سست مطالعه در نهاد خانواده و جامعه بازمی‌گردد. مردم ما خیلی اهل مطالعه نیستند و در نتیجه، این روند به بچه‌ها هم منتقل می‌شود و در چنین شرایطی باید سازمان‌های متولی که در رأس آن هم آموزش و پرورش قرار دارد، به گونه‌ای اقدام کنند که این نوع نشریات به راحتی در اختیار بچه‌ها قرار گیرد و بچه‌ها با کم‌ترین زحمت، حتی با نوعی تشویق و ترغیب، به طرف این نشریات روند و آن‌ها را تهیه

کنند و بخوانند.

امیرحسین فردی خاطر نشان کرد: در حال حاضر نشریه‌ای در ایران به استثنای نشریه «رشد» از چنین اقبالی برخوردار نیست که به راحتی بتواند در اختیار مخاطبان قرار گیرد. تهیه نشریات کودک و نوجوان از طریق کیوسک‌های مطبوعاتی و آن هم با وضعیت موجود که ده‌ها مملو از نشریات رنگی و ورزشی و سینمایی و عوام‌پسند و... هستند، امکان انتخاب درست را از کودک و نوجوان ما می‌گیرد و نمی‌تواند از بین این همه نشریه، مجله خاص خود را پیدا کند و به همین دلیل است که باید تعریف جداگانه‌ای برای این نوع نشریات در سطح آموزش و پرورش در نظر گرفته

شود تا بچه‌ها به راحتی بتوانند این نشریات را به دست بیاورند.

سردبیر مجله هفتگی کیهان بچه‌ها که پنجاه سال از تولد آن می‌گذرد، یادآور شد: تا زمانی که جامعه در مورد این معضل کاری نکند، طبعاً فاصله زیادی بین نشریات و کودک و نوجوان به وجود می‌آید؛ مگر این که پدر و مادرها این نشریات را تهیه کنند و به خانه ببرند که این هم خیلی فرآگیر و گسترده نیست.

نویسنده «آشپانه در مه» تصریح کرد: آموزش و پرورش مانع دستیابی نشریات به سطح مدارس است. در حالی که مخاطبان نشریات ما در مدارس هستند و در یک فضای آموزشی قرار دارند و بهترین جا برای این که این مجلات در دسترس آن‌ها قرار گیرد، همان فضای آموزش و پرورش است باید وزارتخانه به این فکر باشد که از بین این نشریات بهترین‌ها را گلچین کند. البته هر نشریه‌ای هم نباید به مدارس راه پیدا کند و آن‌هایی که وزین و متین و معقول هستند، گزینش شوند و در یک فضای مطبوعاتی در مدرسه به دست مخاطبان برسند و مدارس هم از سود این نشریات برخوردار شوند، همان‌طوری که کیوسک‌ها از این سود استفاده می‌کنند.

وی در ادامه این گفت‌وگو اظهار داشت: اداره شدن این نشریات توسط شاعران و نویسندگان این گروه‌های سنی، امری طبیعی است، زیرا این گروه از مخاطبان قبل از این که با خبر و گزارش و این جور قالب‌ها آشنا و مانوس باشند، بیشتر با شعر و قصه درگیرند.

این نویسنده اضافه کرد: من معتقدم که در مقوله هنر و ادبیات، با بحث روزنامه‌نگاری به مفهومی که امروزه متداول است، به تلطیف و تأمل خیلی لطیف و منطقی در نشریات کودک و نوجوان نیاز است. ما نمی‌توانیم به همان شکل و شیوه‌ای که برای نشریات بزرگسال گزارش تهیه می‌کنیم، در نشریات کودک و نوجوان هم عمل کنیم و قطعاً مورد استقبال بچه‌ها

قرار نخواهد گرفت.

البته پرداختن صرف به ادبیات هم برای یک مجله کار جالبی نیست و باید تنوع داشته باشد و به گمان من باید تلفیقی از این دو گونه کار در نشریات ما به وجود آید و این امر شدنی است. مثلاً در دانشکده ارتباطات ما بخشی بگذارند تا کسانی که علاقه‌مند به گزارش‌نویسی و روزنامه‌نگاری برای کودکان و نوجوانان هستند، تخصص پیدا کنند که تا به حال چنین چیزی را نداشته‌ایم، اما شاعر و نویسنده و تصویرگرانی بوده‌اند که این کارها را انجام می‌داده و می‌دهند.

امیر حسین فردی، در پایان گفت و گو با مهر گفت: مجلات و نشریات کودک و نوجوان، در جذب مخاطبان خود تا حدودی عاجز هستند. البته تمام تقصیر از این نشریات نیست. وقتی ماهواره و اینترنت و رایانه و انواع رسانه‌ها را در خانه داریم، طبیعی است که نشریات نتوانند با این رسانه‌ها مقابله کنند و این خانواده‌ها هستند که با احساس مسئولیت، باید بچه‌های خود را به خواندن تشویق کنند. ما از طریق رسانه‌های تصویری ۹۹ درصد فرهنگ بیگانه را به بچه‌ها آموزش می‌دهیم و از طریق رسانه‌های مکتوب نظیر نشریات و کتاب‌ها ۹۹ درصد فرهنگ دینی و مذهب ملی خودمان را به بچه‌های خودمان منتقل می‌کنیم و طبیعی است که این دو با هم خیلی فرق می‌کنند و هیچ مجله و روزنامه‌ای نمی‌تواند با این رسانه‌ها رقابت کند.

اداره نشریات کودک و نوجوان توسط شاعر و نویسنده نقطه قوت ماست

جواد محقق همدانی، سردبیر مجله رشد نوجوان گفت: مجلات رشد رقیبی برای دیگر مجلات نیستند، بلکه امکانی هستند در کنار سایر امکانات که باید وجودشان را در بین بچه‌های ایرانی غنیمت دانست.

وی در گفت و گو با خبرنگار فرهنگ و ادب خبرگزاری مهر، با بیان این مطلب افزود: ابتدا باید دید کدام تحقیق و براساس چه مبنایی حکایت از این دارد که مجلات کودکان و نوجوانان مورد استقبال قرار نمی‌گیرند. در حالی که ظواهر امر خلاف این را نشان می‌دهد. در سال‌های قبل از انقلاب تعداد نشریات مخصوص کودکان و نوجوانان مان از تعداد انگشتان یک دست تجاوز نمی‌کرد. در حالی که امروز بیش از ۵۰ عنوان نشریه یا صفحه مخصوص کودک و نوجوان داریم.

سردبیر مجله رشد نوجوان ادامه داد: در حالی که جمعیت ما حداکثر دو برابر شده، عناوین نشریات برای بچه‌ها به پنج برابر رسیده. علاوه بر این، در عرصه کتاب یعنی عناوین کتاب و تعداد کتاب‌ها هم این اتفاق افتاده است و همه این‌ها نشان دهنده این است که بچه‌های ما رغبت بیشتری به مطالعه و کتاب در مقایسه با پدر و مادرهایشان نشان می‌دهند.

جواد محقق، درخصوص این که عده‌ای از کارشناسان و گردانندگان نشریات کودک و نوجوان، آموزش و پرورش را مانع دستیابی دانش‌آموزان در سطح مدارس به مجلات و نشریات خودشان می‌دانند، خاطر نشان کرد: کسانی که چنین فکر می‌کنند، اول باید شمارگان نشریاتشان را به تعداد مخاطبان آموزش و پرورش بالا ببرند تا معلوم شود که آیا چنین چیزی وجود دارد یا خیر. شاید منظور آن‌ها این است که آموزش و پرورش نشریاتشان

را در مدارس پخش نمی‌کند که این حرف هم اشتباه است؛ چون آموزش و پرورش هیچ وظیفه قانونی و امکان عملی برای چنین کاری ندارد.

سردبیر رشد نوجوان یادآور شد: اگر مخاطبان این نشریات به خواندن آن‌ها علاقه داشته باشند، آن‌ها را می‌توانند از دکه و کیوسک‌های مطبوعات کوچه و خیابان تهیه کنند و اگر چنین استقبالی نمی‌شود، مشکل از آموزش و پرورش نیست و آموزش و پرورش هم امکان پخش همه این نشریات را ندارد. همه مطبوعات کودک و نوجوان می‌توانند جلوی تمام مدارس آموزش و پرورش دکه فروش دایر کنند تا ببینند که مورد توجه بچه‌ها قرار می‌گیرند یا خیر.

وی تصریح کرد: اداره شدن نشریات توسط شاعر و نویسنده، از نظر ادبی نقطه قوت مجلات ماست؛ چرا که باعث می‌شود کسانی در رأس مدیریت مجلات قرار گیرند که جزء آفرینندگان و تولیدکنندگان ادبی هستند. از طرفی، چون عنایت این نشریات به حوزه خبر و اطلاع‌رسانی خبری کم می‌شود، می‌تواند از آن زاویه نقطه ضعف هم قلمداد شود. همان‌طوری که اگر مطبوعاتی‌های غیر شاعر و نویسنده مسئول این نشریات باشند، ممکن است ضعف ادبی آن‌ها بیشتر به چشم آید. به هر حال اگر هر دوی این‌ها امکانات و مدیریت صحیحی داشته باشند، می‌توانند نواقص را برطرف کنند.

جواد محقق در پایان گفت‌وگو با مهر، درخصوص عاجز بودن نشریات در جذب مخاطبان کودک و نوجوان گفت: اولاً باید دید که این سؤال بر مبنای کدام تحقیق است و کدام مؤسسه در کشور تحقیق کرده و دیده که خانواده‌ها چنین نظری دارند. دوم این که اگر مطبوعات نتوانسته‌اند به درون خانواده‌ها راه پیدا کنند، بخشی از این مشکل متوجه اولیا و خانواده‌هاست که فرزندان خود را به مطالعه و مطبوعات و کتاب عادت نداده‌اند. چون خانواده‌ها مطالعه نمی‌کنند و کتاب و مجله نمی‌خوانند، بچه‌های آنان هم عادت مجله‌خوانی و کتابخوانی پیدا نمی‌کنند.

جامعه ما با فقدان خواندنی‌های مناسب برای کودکان مواجه است

معاون امور کتاب دفتر انتشارات کمک آموزشی گفت: مهم‌ترین هدف این معاونت، ایجاد منابع لذت‌بخش و خواندنی برای بچه‌هاست تا از این طریق، رغبت و میل آن‌ها به مطالعه بیشتر و این گرایش در آن‌ها ماندگار و نهادینه شود.

محمدعلی شامانی، معلم، قصه‌نویس و روزنامه‌نگار سابق نشریات کودک و نوجوان و معاون کنونی امور کتاب دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهشی آموزش و پرورش، در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگ و ادب مهر افزود: ما در مجموعه دفتر انتشارات کمک آموزشی، مجلات رشد را تهیه می‌کنیم که با نام‌های کودک، نوآموز، دانش‌آموز، جوان و نوجوان، برای همه شناخته شده‌اند. مجله‌های رشد معلمان را هم داریم که مجموعاً تعداد نشریات ما را به ۳۱ عنوان می‌رساند. آخرین نشریات این دفتر، مهرماه امسال منتشر شد که رشد مشاوره مدرسه و رشد فنی و حرفه‌ای نام دارد.

وی یادآور شد: یکی از کمبودهایی که امروز، در حوزه فرهنگ عمومی ما احساس می‌شود، خواندنی و جذاب نبودن کتاب‌هاست. دلایل مختلفی از جمله تعدد رسانه‌های دیداری و شنیداری و سایر علل، باعث پدید آمدن این مشکل شده‌اند، اما مهم‌ترین علت آن، فقدان خواندنی‌های مناسب برای کودکان است که ما تلاش می‌کنیم با نگاهی تازه و مناسب این ضعف را پوشش دهیم. بد نیست بدانید برخی نشریات رشد، نزدیک یک میلیون تیراژ دارند.

شامانی درخصوص کیفیت آثار ارائه شده از سوی انتشارات کمک آموزشی عنوان کرد: ما با مخاطبان خود، ارتباط مستمر داریم. حتی از نزدیک با بچه‌ها دیدار می‌کنیم، با معلمان حرف می‌زنیم و باز خورد آنان را از نزدیک لمس می‌کنیم. در واقع پاره‌ای اوقات، با بچه‌ها و معلم‌ها راجع به این محصول بحث می‌کنیم. مکاتبات مخاطبان هم نوعی ارزیابی تلقی می‌شود.

بخشی از مخاطبان ما در مرکز بررسی آثار، حتی در حال سامان‌دهی و آموزش هم هستند. این آموزش و ارتباط با دانش‌آموزان که بناست در برنامه بلند مدت ما به یک باشگاه نویسندگان تبدیل شود، با دریافت آثار نقاشی، شعر، قصه و قطعات ادبی ارسال شده از سوی بچه‌ها و ارتباط مستمر با آن‌ها ایجاد شده است. کار دیگر این دفتر که به طور پیوسته و فعال در حال انجام است، تلفن‌گویی ماست که نظرهای رسیده را به سردبیران انتقال می‌دهد.

محمدعلی شامانی، در ادامه گفت: کتاب‌های «چلچراغ»، «چهره-های درخشان» و «مفاخران ایران» که آخری ۲۵۰ جلدی پیش‌بینی شده و به مرور در حال انتشار هستند، از معروف‌ترین کتاب‌های ما به شمار می‌روند. «ت مثل تاریخ» هم که بازخوانی تاریخ ایران است و زبانی امروزی و خواندنی دارد و «چهارده آفتاب» (با موضوع ائمه معصومین (ع) هم در حال اتمام است. «دوست دارم ایران»، راجع به جغرافیای طبیعی و فرهنگی و «خورشید ایران» که از کیفیت بالای تصویری برخوردار است، در حوزه ایران‌شناسی تألیف شده‌اند و در حوزه دین نیز جلد دوم «فرهنگ‌نامه قرآن» و «فرهنگ‌نامه نهج‌البلاغه»، در حال آماده‌سازی و چاپ است.

وی افزود: برای هر کدام از فعالیت‌های ما، طرح اولیه ریخته می‌شود و پی‌ریزی این طرح‌ها نیز براساس نیازهای کوتاه مدت و بلندمدتی است که کارشناسان ما به آن می‌رسند.

شامانی در پاسخ به پرسش مهر، مبنی بر این که اکثر ناشران خصوصی به ناشران دولتی معترضند و وجود آن‌ها را باعث برهم خوردن توازن اوضاع اقتصادی خود تلقی می‌کنند و اعتقاد دارند که حاشیه امنیت ناشران دولتی، نقدپذیری آن‌ها را کاهش داده است، گفت: این را که معمولاً ناشران دولتی، بدون ارزیابی مخاطب و با سوژه‌های رسمی و دولتی فعالیت می‌کنند، می‌پذیرم، اما توجه داشته باشید که ما در آموزش و پرورش، همیشه همه را دعوت به نقد کرده‌ایم. همین طور به موازات این کار، از نویسندگان صاحب نام و برجسته‌ای چون داوود غفارزادگان و گروه‌های شاخص ادبی برای هر کتاب استفاده کرده‌ایم که با نگاهی کارشناسانه و فنی کار می‌کنند. قبول داریم که لازمه رشد هر فرد و هر اثر هنری، تنها و تنها «نقد» است.

